

Пробоїв О.А.

ПРОБЛЕМИ ГЕОЕКОНОМІЧНОГО СТАТУСУ УКРАЇНИ В ГЛОБАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ СИСТЕМІ

Досліджено гео економічний статус України в глобальній економічній системі. Виявлено неконкурентоздатність вітчизняної економіки через дисбаланс усіх макроекономічних показників, відсутність належної інфраструктури, технологічну відсталість виробництва, низьку якість державних інституцій, високий рівень корупції, розвиток "тіньової" економіки, невиконання взятих на себе міжнародних зобов'язань, зволікання із проведенням реформ у податковій, бюджетній та судовій системі. Окреслено напрями проведення реформ для підвищення економічного статусу України в світі.

Ключові слова: гео економічний статус країни, глобальна економічна система, міжнародні рейтинги, глобальна конкурентоспроможність.

Постановка проблеми. В сучасних умовах інтернаціоналізації та глобалізації господарського життя вагомим значення набуває питання конкурентоспроможності національних економічних систем, що визначає їх економічний статус у глобальному просторі. Сталий розвиток економіки будь-якої країни передбачає наявність сприятливого середовища для функціонування за умови нівелювання зовнішніх і внутрішніх негативних впливів, а також підвищення адаптивності до будь-яких змін й нарощування конкурентних переваг. Сучасні зміни в структурі світової економіки та міжнародних економічних зв'язках визначаються динамічним розвитком інтеграційних процесів й обумовлюються загостренням політичної ситуації в світі, а також виникненням військових конфліктів, що впливає не тільки на глобальну економічну безпеку, але й ставлять під сумнів існуючий геополітичний лад, посилює геополітичну розбалансованість світу, призводить до бурхливого розвитку націоналізму і фундаменталізму, зачіпає економічні інтереси багатьох країн.

Актуальною проблемою, що постає перед Україною, є покращення гео економічного статусу України в глобальній економічній системі завдяки проведенню реформ для подолання кризових явищ й обґрунтування напрямків підвищення національної конкурентоспроможності. Адже забезпечення конкурентоспроможності економіки є пріоритетним завданням будь-якої держави, яка дбає про місце на світовому ринку та своє економічне зростання, тому в умовах загострення міжнародної конкуренції держава повинна створювати умови для підвищення

власного гео економічного статусу в глобальній економічній системі, оскільки паралельно до цього зростатиме її авторитет й значимість в світовому співтоваристві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питань геополітичного й гео економічного позиціонування України в світі присвячені праці таких відомих вчених і науковців: Б.Парахонського, А.Мельник, К.Кононенко, О.Вишневської, О.Дашевської, М.Малухи, В.Новикова, М.Поляруш та ін.

Однак невирішеними залишаються проблеми, пов'язані з пошуком шляхів виходу із системної кризи й розробки ефективної моделі розвитку вітчизняної економіки, адже подальше погіршення макроекономічної ситуації впевнено веде країну до дефолту й зниження її міжнародних рейтингів. Саме тому ці питання потребують подальших досліджень й вимагають залучення до їх вирішення багатьох експертів.

Формулювання цілей статті. Метою даної статті є висвітлення питання гео економічного статусу України в глобальній економічній системі у контексті загострення політичної ситуації на тлі глибокої економічної кризи, що спричинила суттєве погіршення життєвого рівня населення, падіння світових рейтингів й втрату довіри у міжнародних організацій, для виявлення напрямів підвищення національної конкурентоспроможності.

Опис основного матеріалу дослідження. Економічний потенціал будь-якої країни характеризує можливості національної економіки виробляти матеріальні блага, надавати послуги, задовольняти економічні потреби суспільства. Перераховані вище можливості забезпечують всі наявні в країні ресурси — виробничі, матеріальні, трудові, природні, фінансові, науково-технічні, інформаційні та ін.

Наша держава, маючи хороше геополітичне розташування й володіючи значним природно-ресурсним потенціалом (мінерально-

© **Пробоїв Ольга Анатоліївна**, к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки, маркетингу і менеджменту, Івано-Франківський навчально-науковий інститут менеджменту THEU, тел.: +380990501578, e-mail: olga_probojiv@mail.ru

сировинними, земельно-грунтовими, агрокліматичними, водними, гідроенергетичними, біологічними (в т.ч. лісовими), природно-рекреаційними ресурсами), багатую історико-культурною спадщиною, сприятливими кліматичними умовами й родючими ґрунтами, характеризується недостатньо розвинутою економікою та нераціональним державним управлінням, що впродовж останніх років спричинило занепад багатьох галузей промисловості й зумовило глибоку системну кризу, яка на фоні політичних подій призвела до тотального зубожіння населення.

Ефективність використання економічного потенціалу в країні залежить від господарського механізму. Недосконалість останнього може призвести до нераціонального, малоефективного й витратного використання складових економічного потенціалу. Роль кожної держави в сучасному світі визначається, насамперед, її економічною могутністю, яка є наслідком реалізації економічного потенціалу. Економічна могутність країни в світі визначає її гео економічний статус у глобальній економічній системі, впливає на її роль і значення у сучасному світовому господарстві.

Україна, маючи достатній економічний потенціал для належного й достойного розвитку її економіки, не володіє відповідним господарським механізмом щодо його реалізації в умовах нестабільної політичної ситуації, тому макроекономічні показники й рівень життя населення не відповідає європейському рівню і тим критеріям, які повинні були б бути, враховуючи наявні ресурси, котрими володіє наша країна. Тому проблема підвищення світового рейтингу України вважається дуже актуальною, особливо для розробки економічної стратегії розвитку країни, яка б враховувала існуючі проблеми і протиріччя та шляхи їх подолання.

Оскільки Україна намагається бути активним учасником міжнародних економічних відносин та прагне побудувати конкурентоспроможну модель економіки, то аналіз позицій нашої держави у міжнародних рейтингах є надзвичайно важливим завданням для досягнення поставленої мети [5, с.1].

Під «конкурентоспроможністю національної економіки» слід розуміти здатність економічної системи забезпечувати за будь-якого впливу внутрішніх та зовнішніх чинників соціально-економічну оптимальність, що проявляється у високому синергічному ефекті ресурсного, факторного й рейтингового підходів [4, с.1].

З точки зору ресурсного підходу до оцінки національної конкурентоспроможності слід враховувати рівень забезпеченості природними ресурсами, наявність сучасних технологій,

чисельність і кваліфікація людських ресурсів, наявність капіталу для інвестування.

Якщо розглядати національну конкурентоспроможність з точки зору факторного підходу, то потрібно урахувати ряд макроекономічних показників (ВВП, рівень споживання та нагромадження, експорт та імпорт товарів, величина зовнішнього боргу країни, дефіцит державного бюджету, рівень інфляції, рівень безробіття, індекс споживчих цін, реальний рівень доходів), які відображають динаміку зростання національної економіки, й виступають основними критеріями щодо визначення позиції країни на світових ринках.

З позиції рейтингового підходу до оцінки конкурентоспроможності національної економіки слід розглянути інтегральне відображення стану економіки за допомогою системи макропоказників на основі міжнародних рейтингів [4, с.1] (на кшталт експортного потенціалу, рівня цін, рівня життя, валових інвестицій, рівня інвестиційної привабливості, індексу економічної свободи, рівня корупції).

Потенціал глобальної конкурентоспроможності національної економіки визначають через систему показників, за допомогою яких з'ясовують місце країни у глобальному середовищі. Потенціал країни за глобальною конкурентоспроможністю оцінюють за методологією Всесвітнього економічного форуму, яка передбачає визначення індексу глобальної конкурентоспроможності країни та бізнесу.

Всесвітній економічний форум (ВЕФ) кожного року публікує Звіт про глобальну конкурентоспроможність, в якому проходить оцінювання країн за такими параметрами, як якість інституцій, інфраструктура, макроекономічна стабільність, здоров'я і початкова освіта, вища освіта і професійна підготовка, ефективність ринку товарів і послуг, ефективність ринку праці, розвиненість фінансового ринку, технологічний рівень, розмір ринку, конкурентоспроможність компаній та інноваційний потенціал. Місце України в глобальній економічній системі на основі індексу глобальної конкурентоспроможності продемонстровано у табл.1.

Враховуючи дані The Global Competitiveness Report 2014–2015, за індексом якості інституцій Україна займає 130 місце, за рівнем інфраструктури – 68, за макроекономічною стабільністю – 105, за здоров'ям і початковою освітою – 43, за вищою освітою і професійною підготовкою – 40, ефективністю ринку товарів і послуг – 112, за ефективністю ринку праці – 80, за розвиненістю фінансового ринку – 107, за технологічним рівнем – 85, за розміром ринку – 38, за конкурентоспроможністю компаній – 99, та

за інноваційним потенціалом – 81 [15, с. 16-19]. Як бачимо, рівень глобальної конкурентоспроможності вітчизняної економіки не є високим.

Таблиця 1
Ранжування країн за Індексом глобальної конкурентоспроможності*

Країна	GCR 2014-2015		GCR 2013-2014
	Позиція	Індекс	Позиція
Швейцарія	1	5,70	1
Сінгапур	2	5,65	2
США	3	5,54	5
Фінляндія	4	5,50	3
Німеччина	5	5,49	4
Японія	6	5,47	9
Нідерланди	8	5,45	8
Об'єднане Королівство	9	5,41	10
Швеція	10	5,41	6
Норвегія	11	5,35	11
ОАЕ	12	5,33	19
Канада	15	5,24	14
Катар	16	5,24	13
Бельгія	18	5,18	17
Люксембург	19	5,17	22
Франція	23	5,08	23
Китай	28	4,89	29
Чеська Республіка	37	4,53	46
Азербайджан	38	4,53	39
Польща	43	4,48	42
Російська Федерація	53	4,37	64
Румунія	59	4,30	76
Угорщина	60	4,28	63
Грузія	69	4,22	72
Словенія	70	4,22	62
Індія	71	4,21	60
Україна	76	4,14	84
Камбоджа	95	3,89	88
Бангладеш	109	3,72	110
Гана	111	3,71	114
Ефіопія	118	3,60	127
Єгипет	119	3,60	118
Нігерія	127	3,44	120
Чад	143	2,85	148

* Побудовано автором на основі даних World Economic Forum [15, с.13]

Найбільш проблемним питанням в Україні залишається якість інституцій. До чинників, що безпосередньо впливають на покращення інституційного середовища в Україні, на думку В.В. Новикова належать: етична поведінка компаній, захист прав власності, прозорість

ухвалення рішень урядом, незалежність судової системи, ефективність використання державного бюджету, захист прав інтелектуальної власності, довіра суспільства до політиків тощо [5, с.1].

Слід також відзначити неефективність та недостатній рівень розвитку фінансового ринку, низький рівень технологічної готовності й відсталість виробництва, складною є ситуація з забезпечення макроекономічної стабільності й врегулювання політичної ситуації, що у сукупності негативно впливає на конкурентоспроможність українських компаній у глобальному вимірі.

Україна має незначний інноваційний потенціал на фоні достатньо пристойного рівня вищої освіти та професійної підготовки через незацікавленість усіх гілок влади у розробці й втіленні інновацій в різних сферах народного господарства та через відсутність державних програм підтримки наукових винаходів й розробок, а також у зв'язку з небажанням втілювати «ноу-хау» через присутні корупційні схеми «відмивання» грошей. Це стає важливою перешкодою для нашої держави, оскільки застарілі технології й неконкурентоспроможна продукція не можуть завоювати зарубіжні ринки й сприяти нарощуванню експортного потенціалу нашої країни, а тому негативно впливають на стан її платіжного балансу та інші макроекономічні показники.

Суттєво впливає на гармонійний розвиток економіки рівень корупції серед державних службовців та політиків. Громадська організація Transparency International (Берлін, Німеччина) проводить дослідження й визначає Індекс сприйняття корупції (ІСК), аналізуючи тенденції поширення корупції в світі для визначення шляхів подолання цього негативного явища. ІСК оцінює країни по шкалі від 0 до 100 балів, при цьому нуль характеризує найвищий рівень сприйняття корупції, а 100 – відсутність корупції. За даними цієї організації, в Україні індекс сприйняття корупції становить 26, тобто є надзвичайно високим, і вона посідає 142 позицію в світі [10, с.1].

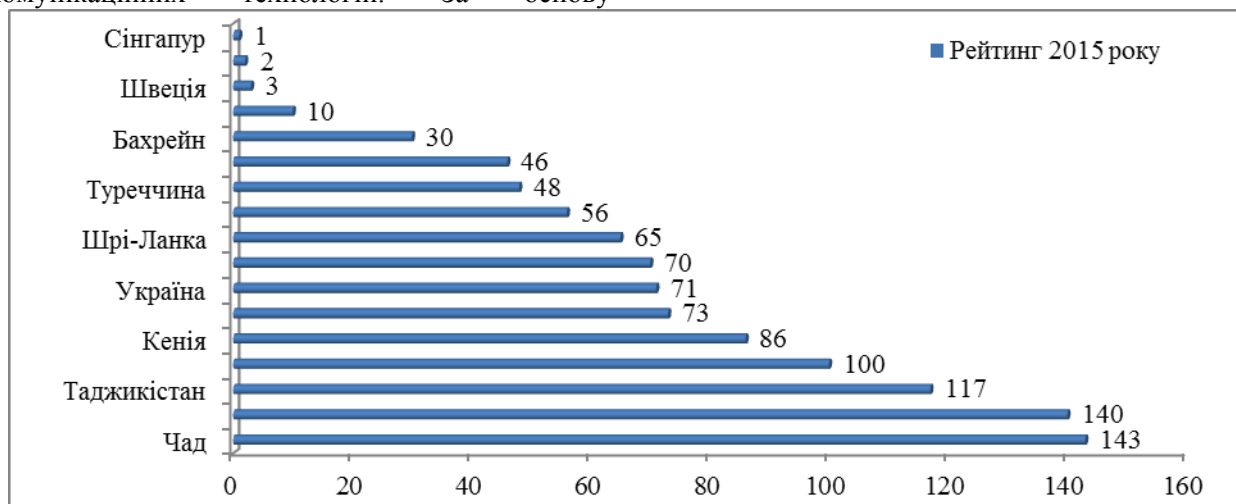
На думку В.В. Новикова, найбільш корумпованими інституціями є судочинство, правоохоронні органи та політичні партії, найменш корумпованими – релігійні організації. Майже 30% респондентів стикалися з проявом корупції у повсякденному житті при отриманні різного роду послуг. 70% респондентів вважають антикорупційні заходи держави неефективними, а 82% переконані, що в майбутньому ситуація не зміниться або навіть погіршиться [5, с.1].

Світовий економічний форум розробив ще один рейтинг – Глобальний звіт з інформаційних технологій (The Global Information Technology Report), який починаючи з 2002 року щорічно

видається Всесвітнім економічним форумом (World Economic Forum). Україна цього року посіла 71 позицію серед 143 країн світу у рейтингу за рівнем розвитку інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ).

Зазначений індекс оцінює розвиненість інфраструктури, регулювання і кон'юнктуру ринку, готовність та глибину використання людьми, бізнесом та урядами інформаційно-комунікаційних технологій. За основу

рейтингової оцінки береться Індекс мережевої готовності (Networked Readiness Index), що визначає рівень розвитку ІКТ у країнах світу. Він складається з чотирьох субіндексів – наявність умов для розвитку ІКТ; готовність до використання; вплив розподілених за складовими (індикаторами), які характеризують роль уряду, бізнесу і суспільства у формуванні середовища для розвитку ІКТ (рис.1).

Рис.1. Рейтингова оцінка України та деяких країн світу за Індексом мережевої готовності*

* Побудовано автором на основі джерела [8, с.1]

Отже, аналізуючи позицію України за вищевказаним індексом, наша держава посідає 71 позицію, пропускаючи вперед таких "технологічних лідерів", як Тринідад і Табаго, Мексику, Молдову, Таїланд, Шрі-Ланку, Колумбію, Монголію, Уругвай тощо. Причиною досить низьких позицій України у світовому рейтингу поточного року є, передусім, відставання за складовими, що характеризують політичне і регуляторне середовище – 122 позиція та низький рівень використання ІКТ урядом – 124 позиція [16, с. 8].

Фактором, що стримує розвиток ІКТ у нашій країні є прогалини судової системи, про що свідчить 139 позиція за оцінкою незалежності судів, та 131 – за легкістю оскарження дій уряду приватним бізнесом. Крім того, 136 місце України у світовому рейтингу вказує на відсутність в уряді чіткого плану впровадження і використання ІКТ для підвищення рівня конкурентоспроможності країни.

Іншим важливим світовим індексом, що характеризує місце країни у сучасній глобальній економічній системі та демонструє, наскільки економіка тієї чи іншої держави відповідає ліберальним принципам, є Індекс економічної свободи, який аналізується щорічно The Heritage Foundation разом із журналом The Wall Street

Journal і на його основі складаються рейтинги країн.

Економіка України у 2015 році була оцінена фахівцями The Heritage Foundation за ІЕС на рівні 46,8%, що відповідає 162-му місцю у світі серед 186 досліджених країн. Відповідно, Україна відноситься до групи країн із репресованою економічною системою [15, с.1].

Нещодавно Світовий банк і Міжнародна фінансова корпорація (IFC) опублікував результати дослідження з ведення бізнесу (Doing Business-2015). У звіті розглядаються норми регулювання, які сприяють або перешкоджають розвитку бізнесу, які відповідають 11 етапам життєвого циклу компаній (створення організації, отримання кредитів, оподаткування і так далі). Україна в поточному році опустилася в міжнародному рейтингу на 96-у позицію з показником 61,52 та опинилась між Філіппінами та Багамськими Островами [11, с.4]. Водночас, за легкістю розпочинання бізнесу, процедурою отримання дозволів на будівництво та реєстрацію майна, за сприянням у отриманні кредитів й рівнем захисту прав інвесторів, сплатою податків і забезпеченням контрактів, Україна знаходиться на рівні відсталих країн «третього світу», так як її випереджають такі країни, як Гана, Марокко, Монголія, Гватемала, Ботсвана, Тринідад і Тобаго (табл.2).

Рейтинг країн за Індексом легкості ведення бізнесу*

2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	Країна
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	 Сінгапур
2	3	3	3	3	2	2	2	2	2	 Нова Зеландія
3	2	2	2	2	3	3	4	4	4	 Гонконг
4	5	5	5	6	6	5	5	6	6	 Данія
5	7	8	8	16	19	23	22	19	20	 Південна Корея
7	4	4	4	5	4	4	3	3	3	 США
8	10	7	7	4	5	6	6	5	5	 Велика Британія
15	8	9	9	12	11	16	20	38	98	 Грузія
32	45	55	62	70	72	72	71	64	56	 Польща
44	75	65	64	63	74	66	66	68	59	 Чехія
57	63	58	69	68	58	82	115	122	107	 Білорусь
62	92	112	120	123	120	118	111	107	95	 Росія
63	78	83	81	90	94	108	92	84	69	 Молдова
70	67	64	63	67	92	87	83	100	88	 Гана
71	87	97	94	114	128	130	129	115	102	 Марокко
72	76	76	86	73	60	56	56	60	52	 Монголія
73	79	93	97	101	110	117	116	111	101	 Гватемала
74	56	59	54	52	45	39	53	48	40	 Ботсвана
79	66	69	68	97	81	78	70	67	..	 Тринідад і Тобаго
95	108	138	136	148	144	141	135	129	113	 Філіппіни
96	112	137	152	145	142	146	144	138	124	 Україна
97	84	77	85	77	68	59	51	..	..	 Багамські Острови
111	83	94	84	76	90	99	101	90	73	 Замбія
112	128	109	110	94	106	116	125	143	126	 Єгипет
128	110	107	105	83	85	85	74	69	61	 Пакистан
132	125	127	111	104	107	111	110	99	93	 Ефіопія
170	147	131	133	137	125	121	114	106	106	 Нігерія
183	164	168	160	167	160	168	161	151	135	 Афганістан
185	189	184	183	183	178	176	176	169	149	 Чад

* Побудовано автором на основі джерела [11, с.4]

The Wall Street Journal та американський консервативний мозковий центр The Heritage Foundation аналізують Індекс економічної свободи (Index of Economic Freedom) різних країн світу й складають рейтинг. Україна у цьому рейтингу займає останнє місце в Європі (серед 43-х країн) і з показником 46,9 опиняється поряд з такими країнами «третього світу» з репресованою економікою, як Бірма, Еквадор, Болівія і Соломонові Острови, Конго, Чад - і «гордо» посідає 162 сходинку [9, с.1]. Серед негативних тенденцій в Україні і інших репресивних економіках автори рейтингу віднесли такі чинники: структурні обмеження; політичну нестабільність; втручання з боку держави у приватний сектор; загрозу експропріації; нерозвиненість фінансового

сектору; непрозору нормативно-правова база; бюджетний дефіцит; високий рівень корупції (табл.3).

Щоб оцінити, наскільки добре живеться кожному мешканцю країни, треба взяти на озброєння Індекс якості життя (International Living's Quality of Life Index). Експерти при побудові рейтингу і оцінюванні рівня якості життя враховують такі чинники: прожитковий мінімум, рівень культури та дозвілля, рівень цін, стан навколишнього середовища, розвиненість інфраструктури (транспорт, дороги, інтернет тощо), клімат, безпеку і ризики, рівень свободи та здоров'я мешканців. Згідно зазначеного рейтингу, Україна посідає 52 позицію із 56, пропускаючи Індію, Бразилію, Китай, Іран, Пакистан, Єгипет та ін. [13, с.1].

Таблиця 3

Місце України в глобальному середовищі*

№ п/п	Назва країни	Критерії (індекси)				
		Index of Economic Freedom (Індекс економічної свободи)	International Living's Quality of Life Index (Індекс якості життя)	Corruption Perceptions Index (Індекс корупції)	Global Cities Index (Індекс глобальних міст)	The Failed States Index (Рейтинг недієздатних держав)
1	США	76,2	7,615	74	61,7	35,3
2	Великобританія	75,8	6,917	78	58,1	33,4
3	Франція	62,5	7,084	69	52,3	33,7
4	Німеччина	73,8	7,048	79	29,4	28,1
5	ОАЕ	72,4	5,899	70	26,3	46,2
6	Болгарія	66,8	6,162	43	-	55,4
7	Пакистан	55,6	5,229	29	6,9	102,9
8	Перу	67,7	6,216	38	13,6	71,9
9	Ліберія	52,7	-	37	-	97,3
10	Китай	52,7	6,083	36	35,1	76,4
11	Болівія	46,8	5,492	35	-	78,0
12	Україна	46,9	5,032	26	-	76,3

* Побудовано автором на основі даних [9], [10], [12], [13], [14]

Нещодавно консалтингова фірма А.Т. Kearney, мозковий центр The Chicago Council on Global Affairs, спільно з журналом Foreign Policy опублікували Індекс глобальних міст (Global Cities Index). Цей індекс оцінює ділову активність, людські ресурси, обмін інформацією, культурний досвід та політичну взаємодію мегаполісів світу. З мегаполісів пострадянського простору до рейтингу потрапила лише Москва - і отримала 17-е місце за результатами 2014 року. Експерти вирішили, що Найробі (Кенія), Карачі (Пакистан), Касабланка (Марокко), Аддис-Абеба (Ефіопія) та Лагос (Нігерія) мали більші права для індексації, ніж Київ [12, с.1].

Американський журнал Foreign Policy оцінює рівень недієздатності держав (The Failed States Index) і оприлюднює рейтинги проблемних країн, враховуючи дотримання прав людини, демографічний тиск, рівень міграції й наявність біженців, економічний спад, зовнішні втручання, безпеку тощо. Україна за даними рейтингу посідає 84 позицію з показником 76,3 серед групи небезпечних країн «третього світу», межуючи за рівнем небезпеки з Йорданією, Фіджі, Еквадором, Тунісом, Марокко [14, с.1]. Проте, враховуючи безгосподарність й неконтрольованість економічної ситуації в країні, яка знаходиться на межі економічного колапсу, Україна має усі шанси потрапити з небезпечних "країни третього світу" до переліку найбільш недієздатних держав.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Проаналізувавши міжнародні рейтинги й визначивши місце України в глобальній економічній системі, можемо зробити висновки, що Україна є не конкурентоспроможною державою. Індекс економічної

свободи є одним із найнижчих показників серед усіх держав світу, індекс якості життя є найнижчим серед європейських країн, в той час, коли індекс корупції б'є рекорди й знаходиться на рівні слаборозвинутих африканських країн. За індексом недієздатних держав Україна входить до групи "Warning", що означає попередження про небезпеку входження до цієї групи.

Тобто, як вважає В.В. Новиков, незважаючи на значний природний, інтелектуальний та інноваційний потенціал, Україна не використовує власні конкурентні переваги у зв'язку з відсутністю належної інфраструктури та технологічною відсталістю виробництва, низькою якістю державних інституцій та високим рівнем корупції тощо [5, с.1].

Корумпованість всіх шаблів державного управління й бюрократизація сфери економічного регулювання, незахищеність економічних інтересів суб'єктів господарювання практично зводять нанівець можливість створення конкурентного ринку в Україні. Непривабливий імідж України, який сформувався в світі у зв'язку з високим рівнем злочинності, розвитком "тіньової" економіки, невиконанням взятих на себе міжнародних зобов'язань, розкраданням бюджетних коштів, зволіканням із проведенням економічних реформ у податковій, бюджетній та судовій системі, знищує бажання підприємців організувати свою діяльність на вітчизняному ринку й відлякує іноземних інвесторів, що поглиблює економічну кризу і загрожує дефолтом.

Враховуючи дані міжнародних рейтингів, можна стверджувати, що країни-лідери з конкурентоздатними економіками, котрі займають найвищі позиції в глобальній економічній системі, характеризуються:

відкритою ринковою системою, вільним ціноутворенням, низькими митними бар'єрами й податковою базою; переважанням приватної власності; ефективним державним управлінням з низьким рівнем корупції; прозорими суспільними та фінансовими інститутами; стабільною керованою політичною ситуацією; дотриманням законів і незалежною судовою системою [1, с.7].

Для підвищення міжнародного економічного статусу України в глобальній економічній системі слід втілити ряд заходів: 1. розробити реальну стратегію побудови конкурентоспроможної моделі економіки з втіленням реформ у всіх сферах суспільного життя, які були б спрямовані на створення сприятливого середовища ведення бізнесу й залучення інвестицій, покращували б життєвий рівень й добробут населення, а не приводили до «згортання» бізнесу, відтоку іноземних інвестицій, тотального зубожіння населення; 2. забезпечити відповідні організаційно-правові умови функціонування бізнесу, що стосуються спрощення системи реєстрації, ліцензування та звітності, розробка законодавчої бази щодо захисту прав власності; 3. стимулювати приплив вітчизняних та іноземних інвестицій в стратегічні для України галузі економіки шляхом підвищення інвестиційної привабливості, зниження податкового тиску, ліквідації корупційних схем у сфері державних закупівель й тендерів, а також подолання хабарництва у органах державного управління; 4. активізувати діяльність державних органів та підприємницьких структур щодо розвитку такої інфраструктури в Україні, яка б відповідала міжнародним вимогам; 5. підтримувати й

заохочувати інноваційні проекти, фінансувати гранди науково-дослідницьким інститутам та організаціям у важливих для економіки України сферах, сприяти не лише дослідницько-пошуковій роботі, але максимально отримувати вигоду від впровадження й реалізації винаходів, надаючи при цьому безпроцентні пільгові позики суб'єктам, які втілюють ноу-хау у виробничі процеси; 6. сприяти всебічному розвитку людського капіталу та підвищувати мотивацію щодо зростання фаховості трудових ресурсів, запобігати витоку талановитих розробників; 7. переглянути державні стандарти й технічні умови на предмет їх відповідності міжнародним стандартам якості, стимулювати запровадження сучасного комплексу систем управління якістю, так як висока якість вітчизняної продукції сприятиме створенню позитивного іміджу України на міжнародних ринках; 8. запобігати диспаритетності між цінами на внутрішньому ринку та світовими цінами на товари і послуги в умовах вибору курсу на євроінтеграцію, а також запровадити сучасний інструментарій захисту внутрішнього ринку для відстоювання інтересів національних виробників.

Подальші дослідження в зазначеному напрямку слід присвятити перспективам розвитку вітчизняної економіки в контексті формування позитивної динаміки макроекономічних показників, що є суттєвим фактором створення сприятливих умов для подолання системної кризи, нарощування виробництва й зростання чистого експорту як визначальних чинників економічного зростання країни та підвищення її економічного статусу в глобальній економічній системі в майбутньому.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вишнеvsька О.М. Конкурентоспроможність економіки України в умовах глобалізації [Текст] / О.М. Вишнеvsька // Економіка харчової промисловості. – 2009. – № 4. – С. 5–8.
2. Дашевська, О.В. Шляхи підвищення міжнародної конкурентоспроможності національної економіки України [Текст] / О.В. Дашевська // Науковий вісник Ужгородського університету. Економіка. – 2009. – Вип. 28, Ч. 2. – С. 65–70.
3. Малуха М. Світові рейтинги свідчать: Україна – відстала держава "третього світу" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://infocorn.org.ua/materials/articles/Svitovi_reytingi_svidchat_Ukraina_%E2%80%93_vidstala_derzhava_tretogo_svitu/46165.
4. Мельник А.Ф. Конкурентоспроможність національної економіки у світовому господарстві: суть та основні підходи до оцінювання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://westudents.com.ua/glavy/22182-127-konkurentospromojnst-natsionalno-ekonomki-u-svtovomu-gospodarstv-sut-ta-osnovn-pdhodi-dotsnyuvannya.html>.
5. Новиков В.В. Конкурентоспроможність України у сучасних міжнародних економічних відносинах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=604>.
6. Поляруш М.М. Шляхи підвищення конкурентоспроможності економічної системи України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=72770>.
7. Пробоїв О.А. Економічний колапс на тлі загострення політичної ситуації в Україні [Текст] / О.А. Пробоїв // Науковий Вісник Херсонського державного університету. – Херсон: ХДУ, 2015. – Вип.Х: Екон. науки. Ч.4. – 202с. – С.9-12.
8. Рівень розвитку інформаційно-комунікаційних технологій в Україні та світі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://edclub.com.ua/analytika/riven-rozvytku-informaciyno-komunikacijnyh-tehnologiy-v-ukrayini-ta-sviti>.

9. 2016: Index of economic freedom [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.heritage.org/index/ranking>.
10. Corruption perceptions index 2014: results [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.transparency.org/cpi2014/results>.
11. Doing Business 2015. Going Beyond Efficiency [Електронний ресурс] // A World Bank Group Flagship Report. – Режим доступу: <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/20483/DB15-Full-Report.pdf?sequence=1>.
12. Global Cities, Present and Future [Електронний ресурс] // A.T. Kearney. – Режим доступу: <https://www.atkearney.com/research-studies/global-cities-index/2014>.
13. Quality of Life Index for Country 2016 [Електронний ресурс] // NUMBEO. – Режим доступу: http://www.numbeo.com/quality-of-life/rankings_by_country.jsp.
14. The failed states index 2015 [Електронний ресурс] // The Fund for Peace. – Режим доступу: <http://library.fundforpeace.org/library/fragilestatesindex-2015.pdf>.
15. The Global Competitiveness Report 2014–2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Global_Competitiveness_Report_2014-15.pdf.
16. The Global Information Technology Report 2015 [Електронний ресурс] // World Economic Forum and INSEAD. – Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Global_IT_Report_2015.pdf.

REFERENCES

1. Vyshnevskaya, O. M. (2009). Konkurentospromozhnist ekonomiky Ukrainy v umovakh hlobalizatsii [Competitiveness of the Ukrainian economy in globalization]. *Ekonomika kharchovoi promyslovosti*, 4, 5–8 [in Ukrainian].
2. Dashevskaya, O.V. (2009). Shliakhy pidvyshchennia mizhnarodnoi konkurentospromozhnosti natsionalnoi ekonomiky Ukrainy [The ways of increasing Ukraine's international economic competitiveness]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Ekonomika*, 28 (2), 65–70 [in Ukrainian].
3. Malukha M. Svitovi reitynhy svidchat: Ukraina – vidstala derzhava "tretoho svitu" [The world ratings show that Ukraine is a less developed state of the "third world"]. http://infocorn.org.ua/materials/articles/Svitovi_reytingi_svidchat_Ukraina_%E2%80%93vidstala_derzhava_tretogo_s_vitu/46165 [in Ukrainian].
4. Melnyk A.F. Konkurentospromozhnist natsionalnoi ekonomiky u svitovomu hospodarstvi: sut ta osnovni pidkhody do otsiniuvannia [Competitiveness of the national economy in the global economy: essence and basic approaches of competitiveness assessment]. westudents.com.ua. Retrieved from <http://westudents.com.ua/glavy/22182-127-konkurentospromojnst-natsionalno-ekonomki-u-svtovomu-gospodarstv-sut-ta-osnovn-pdhodi-do-otsnyuvannya.html> [in Ukrainian].
5. Novykov V.V. Konkurentospromozhnist Ukrainy u suchasnykh mizhnarodnykh ekonomichnykh vidnosynakh [Ukraine's competitiveness in modern international economic environment]. www.economy.nayka.com.ua. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=604> [in Ukrainian].
6. Poliarush M.M. Shliakhy pidvyshchennia konkurentospromozhnosti ekonomichnoi systemy Ukrainy [The ways to increase the competitiveness of Ukraine's economic system]. nauka.kushnir.mk.ua. Retrieved from <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=72770> [in Ukrainian].
7. Proboiv, O.A. (2015). Ekonomichni kolaps na tli zahostrennia politychnoi sytuatsii v Ukraini [Economic collapse on the background of political situation aggravation in Ukraine]. *Kherson: Naukovyi Visnyk Khersonskoho derzhavnogo universytetu*, X: *Ekonomika*, 4, 9-12 [in Ukrainian].
8. Riven rozvytku informatsiino-komunikatsiinykh tekhnologii v Ukraini ta sviti [Information-communication development levels in Ukraine and the world]. (n.d.). edclub.com.ua. Retrieved from <http://edclub.com.ua/analitika/riven-rozvytku-informatsiino-komunikatsiinykh-tehnologii-v-ukrayini-ta-sviti> [in Ukrainian].
9. 2016: Index of economic freedom. (n.d.). www.heritage.org. Retrieved from <http://www.heritage.org/index/ranking> [in English].
10. Corruption perceptions index 2014: results. (n.d.). www.transparency.org. Retrieved from <https://www.transparency.org/cpi2014/results> [in English].
11. Doing Business 2015. Going Beyond Efficiency. A World Bank Group Flagship Report. Retrieved from <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/20483/DB15-Full-Report.pdf?sequence=1> [in English].
12. Global Cities, Present and Future. A.T. Kearney. Retrieved from <https://www.atkearney.com/research-studies/global-cities-index/2014> [in English].
13. Quality of Life Index for Country 2016. NUMBEO. Retrieved from http://www.numbeo.com/quality-of-life/rankings_by_country.jsp [in English].
14. The failed states index 2015. The Fund for Peace. Retrieved from <http://library.fundforpeace.org/library/fragilestatesindex-2015.pdf> [in English].
15. The Global Competitiveness Report 2014–2015. (n.d.). www3.weforum.org. Retrieved from http://www3.weforum.org/docs/WEF_Global_Competitiveness_Report_2014-15.pdf [in English].
16. The Global Information Technology Report 2015. World Economic Forum and INSEAD. Retrieved from http://www3.weforum.org/docs/WEF_Global_IT_Report_2015.pdf [in English].